

Она юртинг – олтин бешигинг

# ТОНГ ЮЛАУЗИ

Муассислар: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МАТБОУТ КЎМИТАСИ

Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин учқуни»  
номи билан чиқа бошлаган

№ 18 (65894)  
1996 йил, 20 март, чоршанба

Сотувда  
эркин нархда



На иссиқ, на совуқ, чиройли баҳор,  
Булут гул юзидан ювари губор.

Assalom,  
Наврӯзи олам!

БАҲОР

Бир-бирига етолмай  
Сойлар чопиб чарчади.  
Қувончин беркитолмай —  
Чучмомо чапак чалди.

Булут ҳам қюёш билан  
Үйнайди бекинмаочоқ.  
Қолишмай турналардан —  
Учаялмиз аргимчоқ.

Бодом гулласа бирдан  
Қўриб ҳайрон қоламан.  
Энг биринчи бувимдан  
Мен суюнчи оламан.

Сочларини мажнунтول  
Қирқ кокил қилиб ўрди.  
Қизғалдоқ ёниб лов-лов —  
Томларга чиқиб кўрди.

Негадир помозшомгул  
Кун ботмай ухлаб қолар.  
Тун бўйи мудраб нуқул —  
Тонгда кулиб уйгонар.

Хурсанд бўлиб дараҳтлар  
Қулочини чўзади.  
Қалдирғоч қайтган пайтлар  
Менинг бўйим ўсади.

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА.

ТОТЛИ  
СУМАЛАК

Қишинг қирвони кунлари ҳам ортда қолди.  
Ҳар биримизнинг интиқ кутганимиз — Баҳорий  
кириб келди. Узи билан бирга дилларга хуш ёқувчи  
илиқлик, қушалоқ байрамлару шодиёналар олиб  
келди. Ҳадемай далаларда, ариқлар лабида баҳор  
кукатлари нинз уради. Биз дугоналарим билан са-  
ватчалар кутариб ялциз, исмалоқ, откулоқ, қаймок-  
коқи каби кукатлардан териб келамиз. Кечга бо-  
риб қишилоқ узра кук сомсаларнинг хуш буйлари  
таралади. Янги нинз урган мажнунтол навдалари-  
иан соч бараглар ясаймиз.

Наврӯзи олам кунлари катта-катта дошқозон-  
тарда сумалагу ҳалимлар қайнайди. Бувимнинг  
айтишларича, сумалак сўзи «сумалак», яъни уттиз  
нари, уттиз фаринча, деган маънони англатар  
жан. Қозондаги сумалакларни одамлар эмас, фа-  
ришталар пиширишар экан. Одамлар тун бўйи  
қозонни кавлай-кавлай чарчаб-хориб тонита яқин  
ухлаб қолишганида, фариншталар қозонга туз соли-  
шар экан. Фариншталар қулидан туз еган сумалак  
шаксиз, жуда ширин ва тотли бўларкан. Ҳар гал  
сумалак еганимда бувижонимнинг ана шу гаплари  
ёдимга тушиб кетади-да, «Бирам мазали булибди-  
ки» деб қўяман беихтиер.

Озодаҳон ХОЛОВА,  
Бухоро вилояти, Фиждувон туманидаги  
С. Айний мактаб ўқувчиси.

Куни кечада Тошкентнинг «Баҳор» концерт залида «Узбекистон — Ватаним маним» курик-танловининг 1-босқичи булиб

## БИРИНЧИ

утди. Маълумки, курик-танловининг 1-босқичи болалар учун аталаған қўшиқларга, 2-босқичи эса катта ёшдагиларга багишланган қўшиқларни танлаб олишга қартилгандир.

1-босқич Узбекистон Халқ

таълими вазирлигига қарашли муассасалар уртасида ўтказил-

она Узбекистон гузалиги, унион истиқолини тараннум қилган қўшиқлари таникли баста-корлар, шоирлар ва Халқ таъли-

## ТУР

ми вазирлигининг етакчи мутахассисларидан иборат нуфузли ҳайъат аъзолари томонидан яхши баҳоланди.

1-урин таникли болалар шоирни Пулат Мумин ва бас-такор Рустам Абдулаевнинг «Шодлик» қўшиғини

Фиждувон туманинага қўшиқларни таникли болалар шоирни Пулат Мумин ва бас-такор Рустам Абдулаевнинг «Шодлик» қўшиғини

ижро этган Республика ўқувчи-лар саройининг «Бойчечак» болалар хор гурухига берилди.

Пойтахтнинг 607-болалар боғ-часи тарбияланувчилари ва Юнус Ражабий номидаги педагогика билим юрти хор гурухи 2-уринни эгаллади.

Тошкент шаҳар ҳунар-техни-ка билим юрти маданият уйи-қатнашчиси К. Йулдошев, Ну-кус педагогика институти тала-баси Э. Турдебекова ва Навоий педагогика институти хор жа-моаси 3-уринни биргаликда ба-ҳам куришиди.

«Узбекистон — Ватаним ма-

## ГОЛИБЛАРИ

Хунар-техника билим юртла-ридаги истеъодли ёшлар ҳам уз санъати билан курик қатнашчиларини мамнун этишиди.

ним» қўшиқлар курик танловининг 2-турига тайёргарлик ишлари вилоятларда қизгин давом этмоқда.

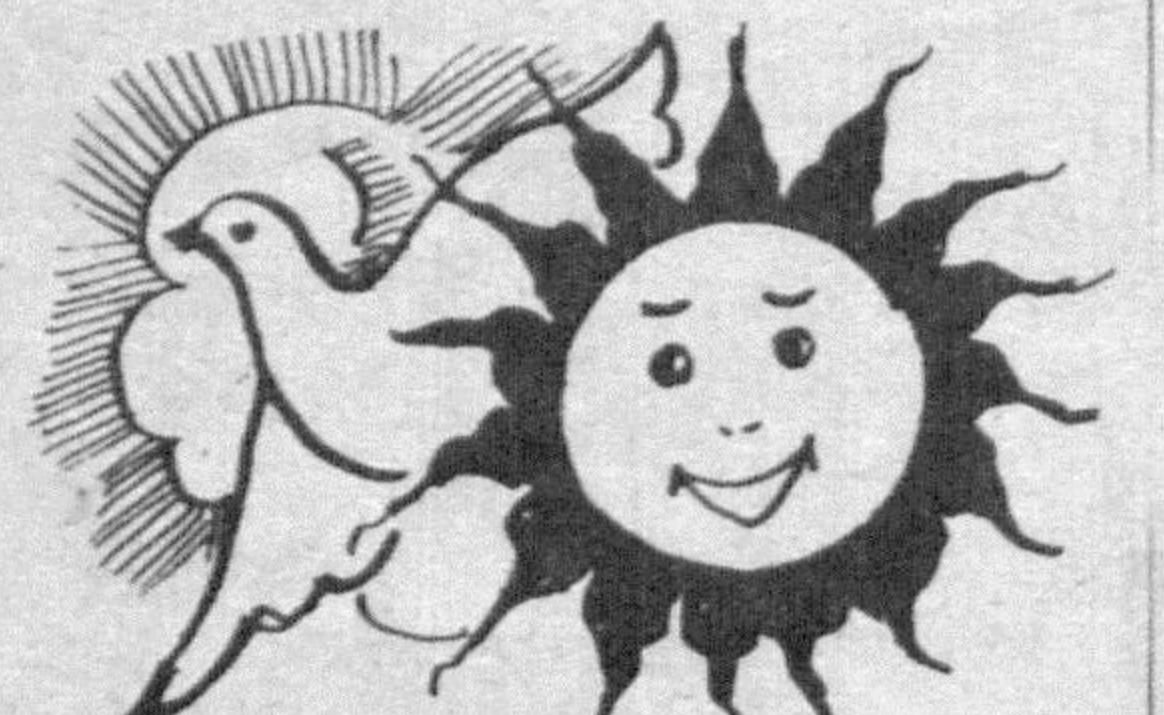
## ДЎСТЛИККА ҚЎЙИЛГАН ҚАДАМ

ган чет эл элчихона-ларининг ҳалқаро ўқув марказида таълим олаётган Америка, Англия, Франция, Янгі Зеландия, Жанубий Қурия, Покистон, Туркия, Россия, Озарбайжон ва Япониядан келган ўқувчиларни кутиб олдик. Карнай-сурнай садолари Соктаре қишлоғимиз сарҳадларини қамраб олди. Миллий либослардаги қизларимиз меҳмонларга анвойи гуллар тақдим этдилар. Туманимиздаги 3-ҳамда 5-мактаб ўқувчилари тайёрлаган концерт дастурини чет эллик тенгдошлари мароқ билан томоша қилишди. Узбек тилидаги куй ва қўшиқлар оҳангига барча баро-

дудхолиқ Фиждувоний номи акс эттирилган эсадалик совгалари улашдилар. Кеча сунгида Англия элчихонаси ходими, гурух раҳбари Потвал, янги зеландиялик Джоем Гиффарт хоним самимий қабул учун миннатдорчилик изҳор этдилар ва мактаб жамоасига эсадалик совгалари топширдилар. Утрашувнинг энг қизиги мактаб спорт залида булди. Жаноб Потвалнинг таклифи билан меҳмонлар ва мезбонлар орасида «Арқон тортиш», «Қувноқ баскетбол» мусобақаларини уютирилди. Ҳисоб 1:1 булди.

— Мана уч кундирки, афсонавий шаҳар

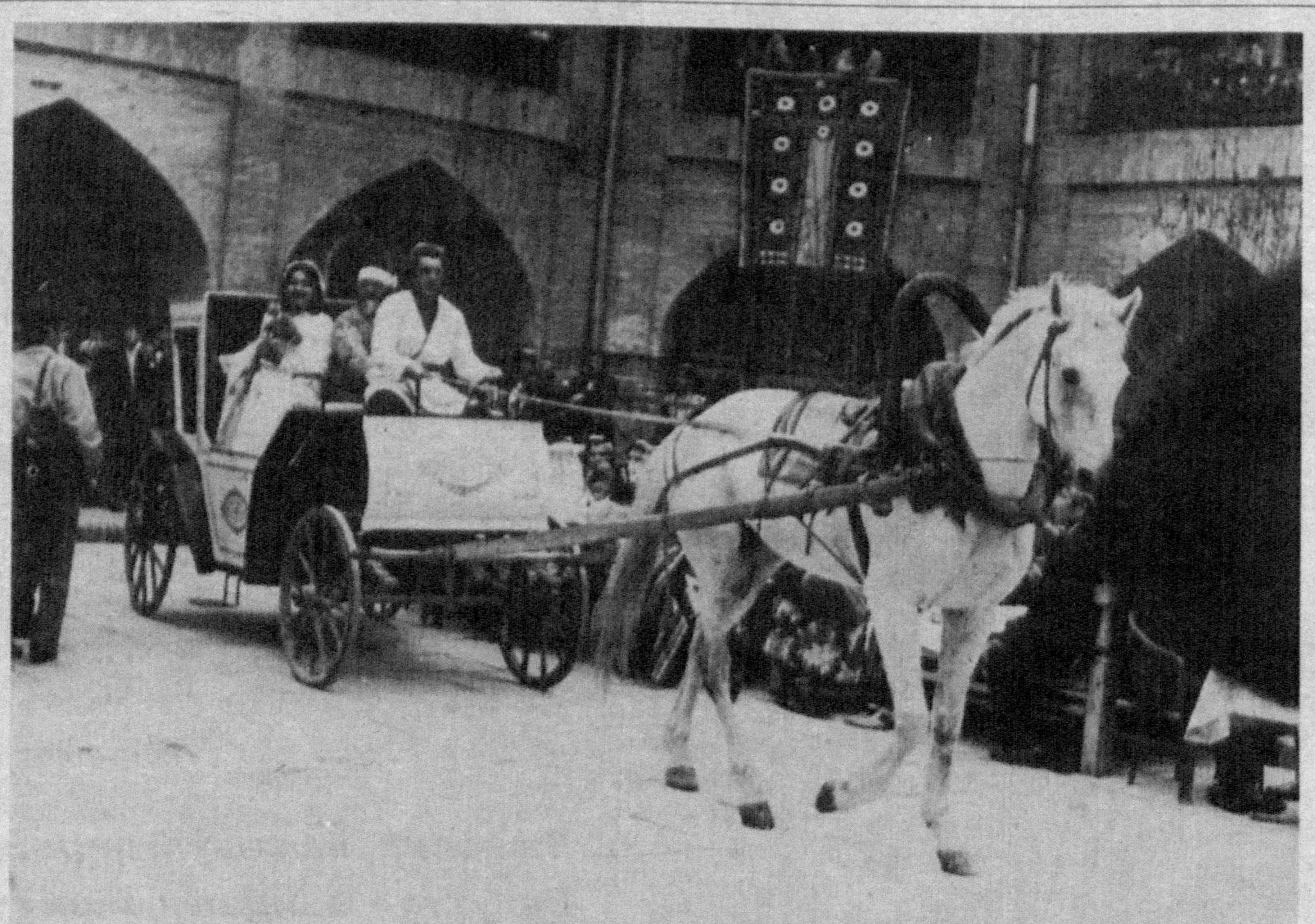
бухоронинг шаҳару қишлоқларида сайр қилиб юрибмиз, — деди франциялик ўқувчи Ян Лийер уз қувончини, ҳаяжонини яширолмай. — Узбекистонлик тенгдошларимиз ҳаёти, яшаш тарзи ўқишилари, машгулотлари билан танишяпмиз. Узбек болаларининг ахлоқ-



одоби, хушмуомалилиги, меҳмоннавозликлари менга жуда ёқди. Айниқса, миллий либослари ва рақслари манзур бўлди. Улар ижросидаги француз тилидаги қўшиқларни тинглар эканман, узимни она юртим Францияда юргандек хис қилдим.

Ушбу дўстлик учрашуви турли ҳалқлар орасидаги самимий дўстликни мустаҳкамлаш учун қўйилган яна бир муҳим қадам булди.

**Карим ҲАМРОЕВ,  
Бухоро вилояти,  
Фиждувон туманинаги  
3-мактаб ўқитувчиси.**



— Наврӯз баҳона туманинага қўшиқларни тайёрлаб юргандик, — Менинг бу таклифим ўқувчиларни хурсанд қилиб юборди.

— Биз ҳам шу ҳақда ўйлаб болаларга баъзи совгаларни тайёрлаб юргандик, — қувонишиб улар. Шундай қилиб биз юмшоқ

либ келар эканлар. Болалар ҳар бир машгулотларга қизиқиши билан қатнашетганларининг сабаби машгулотлар уйин шаклида олиб борилар экан.

Бу ерда биз меҳр-оқибат, раҳм-шафқат инсон учун нақадар зарур эканлигига яна бир бор икрор бўлдик. Айниқса баъзи носоглом, ақли заиф туғилган гўдаклар тарбияла-

нишада бозига кирганимизда кузларимизга ёш келди.

Улар биз билан хайрлашаётганларидаги кичик қўлчаларини шодон силкитиб, жилмайиб қолишиб.

**Хушнида НОРҚУЛОВА.  
Қашқадарё вилояти,  
Шаҳрисабз шаҳар,  
Мирзо Бедил номидаги  
мактабнинг  
болалар ва ўсмиirlar  
етакчisi.**

«Гўдакар уйи» тарбияланувчилари билан танишишда бизга бош тарбиячи Ҳурмат опа ҳамроҳ бўлдилар. Бу ерда 6 ёнгача бўлган 43 нафар болажонлар истиқомат қиласар эканлар. Меҳрибон тарбиячи опалар уларга муруват билан қараб, соглом усишлари учун гамхўрлик қи-

тилди. «Гўдакар уйи» тарбияланувчилари билан танишишда бизга бош тарбиячи Ҳурмат опа ҳамроҳ бўлдилар. Бу ерда 6 ёнгача бўлган 43 нафар болажонлар истиқомат қиласар эканлар. Меҳрибон тарбиячи опалар уларга муруват билан қараб, соглом усишлари учун гамхўрлик қи-

Фотима опа навбатдаги машгүлттө ҳозирлик күриш үтиради. Бирин-кетин түгарак азола-ри кириш келишиди.

— Ҳамма йигилдими? — суради Фотима опа, — машгүлтнүү башпаймиз. Бугун «Узбекистон — ватанин маним» мавзууда расмлар чизамиш. Сиз Ватан деганды ниманы тушунасиз? Ватанин мизнинг фусункор табиати, хайвонот ва қушлар олами,

## БИЗНИНГ «ДИЗАЙН»

бойликлари-ю сўлим манзараси, қисқаси ҳар бирингиз уз тасаввубу-рингизни қоғозга тушириш...

Болалар ишга киришиб кетишди. 4-синф ўкувчиси Адҳам Эгамбердиев нөёб каклик күшининг суратини чизди. Майруфжон Мақсадов Узбекистонимиз байробиги, Илҳом Фозиев эса хумо күшини акс эттириди.

— Фотима опа, мана менинг суратимни күринг, — чугуллашиши бир-бирларига тал бермай.

«Дизайн» түгараги раҳбари Фотима опа Собиржонова шогирдлари чизган расмларни мамнуният билан куздан кечирди-да, улардан энг яхшиларини танлаб олиб, кургазма ташкил қили.

«Дизайн» бурчаклари түгарак азолари чизган суратлар, китоб ва албомлар билан безатилган.

— Биз ёш авлод билан ишлешга эътибор беряпмиз, — дейди марказ директори Қахрамонжон Исаев. Ҳозир Ирвадон қишлоғидаги юридик лицейда нақошлик, 22-мактабда «ёғочдан моделлаштириш», 47-мактабда эса «суратчилик» түгараги намунали фоилият курсатиб келияти. Марказимиздаги 90 та турхуга аъзо бўлган 902 нафар ўкувчиларга Насимжон Муминжонов, Раҳимжон Баҳромов Маърифат Солиева сингари моҳир мураббийлар сабоб берадилар.

**Аскаржон ОБИДОВ,**  
Наманган шаҳри.



Рузгорда ишлатадиган буюмлар ичидаги битагина сопол идишими бор. Ҳар гил овқат сузилаётганда ўғилчам шу лаганда сўйман, деб ҳархаша қиласи. Ва айнан шу сопол идишдаги таом охиригача ейилади. Бундан хурсанд булеман ва ёш гудакни бу идиш нимаси билан узига мафтун қилди экан, дейман. Беихтиёр сопол лаганга тикиланман. Нақшининг нағислиги билан, ранг тасвири-ю, узининг манзаралиги билан мени ҳам узига тортгандай булади. Инсон қулларининг мұжизакор эканлигига тан берман. Сопол буюмларнинг бунчалар узига тортишининг сири нимада экан?

Диккат билан тақрор ва тақрор кузатаман. Ота-боболаримиз ишлатган мана шундай сопол идишу кўзалар ўтмиш йилномаларидан сузлаётгандай булади,

назаримда. Кексаларимиз бекорга айтишмаса керак, сопол идишларда таом ёйилса жуда савоб булади, деб. Балки соғ тупроқдан олингани учун шундай дейишар?

Айни кунларда сопол буюмларнинг тақрорламас янги турлари ва шаклларини яратиш бо-

## ТУГАНМАС ХАЗИНА

расида кулолчилик түгараклари ҳам тинимсиз изланишлар олиб бориши мөқдада. Мана шундай түгараклардан бири Сурхондарё вилояти Шеробод туманинаги болалар ижодиёт маркази қошидаги кулолчилик түгараги, азолари ҳам узлари ясаган кўзалар, лаганлар, уйинчоқларни кўпгина кургазмаларда намойиш этиб келишяпти.

— Кулолчилик санъатига ёшлигимдан қизиқаман, — дейди куз олдимида куз баҳор, Навruz байрамига атаб вазалар ясаётган Жасурбек. — Түгаракка эса икки йилдан ошди, азоман. Бирор буюм ясамоқчи бўлсанм

аввало расмини чизиб оламан, сунг яхши, сифатли қизғиши лой ҳам албатта муҳим роль уйнайди. Шу билан бирга табиий буёқлар — минераллар ва тог ут-уланларидан фойдаланамиз.

Жасурбек Ҳамидов ҳозир 10-синфда ўқияпти. Орзулари мўл. Келажакда бобокалонларимиздан мерос булиб қолган кулолчилик санъатининг моҳир устаси булиш. Ахир айтишади-ку, ҳунар — тугалланмас хазина, деб. Унга мана шу хазина — ҳунар ургатища устози Рисолат опа Вахобованинг хизмати катта бўлмоқда.

**Суратда: кулолчилик түгаргининг азоси Жасурбек Ҳамидов устози Рисолат опа Вахобова билан ўз ишларини намойиш қилиши мөқдада.**

**Ф.ОДИЛОВА**  
**Р.АЛЬБЕКОВ олган сурат.**

\* \* \*

Яқинда мактабимизга шоир Салим Ашур меҳмон булиб келдилар. Улар иштирокида булиб ўтгани шеърхонлик бизда катта таассурот қолдириб, қалбимизда шеъриятга, гўзалликка, Ватанга меҳр уйғотди.

**Нилуфар НУРИМОВА,**  
Тошкент шаҳар,  
Юнусобод туманинаги  
274-мактабнинг  
6-«А» синф ўкувчиси.



## • ҲУНАР-ҲУНАРДАН УНАР



## • Соғ юрак, тог юрак

— Ҳой, зуравон, тўхта, кеча кимнинг олдида мақтанаётвудинг? Эндиам уришасанми?!

Бу дўқ-пўнисадан елкасига папкасини осиб хотиржам кетаётган бола таққа тўхтади. Кузларини жовдиратиб, атрофга алантглади. Энди қочишни мўлжаллаб турганди, кўзи мактабдоши Ботиржонга тушди. Дарров ўзини қўлга олиб, дадилланди.

— Ҳа, уришаман, нима дейсан? — деди рақиби тик

## КАРАТЭЧИ БОТИРЖОН

боқиб.

Аммо «рақиб»нинг ҳам нигоҳи Ботиржонни илғамай қолмаганди.

— Майли, ана, ҳимоячинг келаяти, — деди-да, «юмшаб» жўнаб қолди.

Ҳа, «зуравон»нинг бекорга ҳафсаласи пир бўлмаганди. Уни шаштидан қайтарган Ботиржон Зоитов эди. Ботиржонни ҳамма мактабда «каратэчи Ботиржон» деб мақтайди, ҳаваси келади. Сабаби у пойтактимиздаги 133-мактабнинг 1-синфига борганде ўқишига бошлаганди.

Дастлабки пайтданоқ Ботиржон устози Нуҳон ака Нафасов ўргатган ҳар бир машқини зийраклик билан ўзлантиришга ҳаракат қилди. Муттасил машгүлоллар эса ўз натижасини бермай қўймади. Еш спорчичи ҳозирги вақтда каратэнинг бир нечта зарба бериш ва ҳимояланиш усуулларини пухта эгаллаган. Бунинг устига суклари ҳам яхши қотмаган эмасми, оёқларини икки томонга кериб, бемалол «шпагат»га ўтира олади. Мушти ва товонларини зарбаларга бардошли қилиб чиниқтириш учун машгүлолларни ўй шароитида ҳам тез-тез тақрорлаб турди.

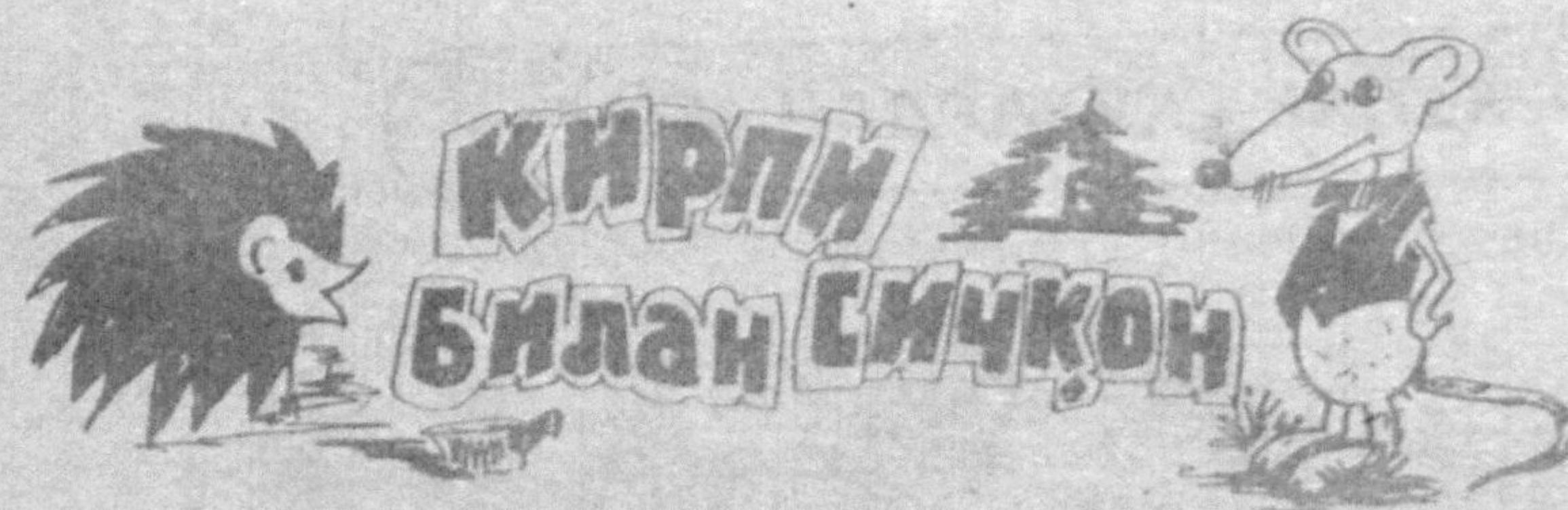
У синфдошларини доимо бошқа болаларнинг «мушти»дан ҳимоя қилиб юради. Баъзи келишмовчиликларни одилона йўл билан ҳал қилиш тарафдори бўлгани учун ҳамма яхши кўради.

**Абдураҳим УСМОНОВ,**  
Тошкентдаги 316-мактабнинг 4-синф ўкувчиси.

\* \* \*

Уқув масканимизда «Табасум» ашула ва рақс ансамбли ташкил этилганига кўп вақт бўлгани йўқ. Бироқ унинг довруги бутун туманга ёйилган. Еш қўшиқ ва рақс усталиари ҳозиргача жуда кўп танналарда иштирок этишиди.

**Бахтигул ХУДОЙКУЛОВА,**  
Сурхондарё вилояти,  
Денов туманинаги  
Муқимий номли мактаб  
ўкувчиси.



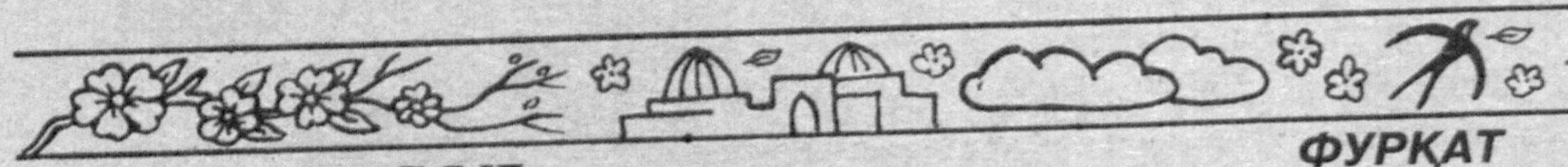
Урмонда қишлоғанда баштанибди. Кирпи ини йўқлигидан со-  
вукдан қийналиб қолибди. Курсичқоннинг ини ёнига ке-  
либ, илтижо қилибди: «Уйингдан жийдеккина жой бергин.  
Совуқ қотиб кетяпман. Бу аҳволда улиб қолишим ҳам ҳеч  
гапмас»— дебди. Курсичқоннинг кирпига раҳми келиб,  
инига киритибди. Типратикан сичқоннинг инига кириб  
жойлашиб олгандан сунг, тиконларини кенг ейиб, ётиб  
олибди. Охир-оқибатда сичқон уз инида бемалол юрол-  
майдиган ҳам булиб қолибди. Ахийри мажбур булиб: «Кир-  
пижон, мен жуда қийналиб кетдим. Тиконларинг санчила-  
вериб, баданимни моматалоқ қилиб юборди. Илтимос,  
инимдан чиқиб кета қол» деб ялинибди. Кирпи булса  
безбетлик билан: «Мен бу ерда мазза қилиб яшаяпман.  
Қийналастган булсанг, марҳамат, узинг чиқиб кетавер»  
деб жавоб берибди.

Киссадан ҳисса шуки, ёмонга яхшилик қилсанг, ўзинг азоб чекасан.

# ДЕЖКОН ВА ОТ

Эрта баҳорда дехқон оти-  
ни омочга құшиб, далага  
отланибди. Ер ҳайдаб, арпа,  
буғдой уругини ерга сепиб-  
ди. Отининг эса фикри-  
зикри бошқа үйлар билан  
банд эди: «Одамларни биз-  
дан ақли, дейишарди. Ақл-  
ли булишса, шунча дон-дун-  
ни ерга беҳудага сочиб юбор-  
гунча, менга ем қилиб қо-  
риб беришса булмайдими?»  
деб ҳайрон бўларди.

# ТҮПЛОВЧИ АБДУПАТТОХ НАБИХҮЖАЕВ.



# **ФАСЛИ НАВБАХОР ҮЛДИ**

Фасли навбаҳор ўлди кетибон зимиstonлар,  
Дўстлар, ганиматдур, сайр этинг гулистонлар.

Субҳидам тушиб шабнам, бўлди сабзалар хуррам,  
Гул уза томиб кам-кам ёғди абри найсонлар.

Настарин ювиб юзни, ёсуман тузиб ўзни,  
Наргиз очибон кўзни интизори ёронлар.

Бир сахар эдим уйғоқ ўт туташти оламға,  
Тоғлар чекибон ларза, титради биёбонлар.

Кумрилар қилиб ку-ку, булбул айлабон чаҳ-чаҳ,  
Сарв гул уза доим тортар оху афғонлар.

Булбул ўқиғоч йиглаб субҳидам хазон фаслин,  
Фунча қон ютиб, юз чок этти гул гирибонлар.

Кечтилар вафо аҳли қолмайин тутиб савсан,  
Кийди кўк қилиб сунбул зулфини паришонлар.

Куймасун бу савдода не учун димогимким,  
Ранжу гуссада доно, кечса шод нодонлар.

**Лугат дафтариңизга: Субхидал — тонг палласи, Гирибон — кийим ёқаси.**

# **СЕНИНГДЕК ГҮЛ УЗОР ҮЛАМАС**

Жаҳон боғини ахтарсам сенингдек гулузор ўлмас,  
Суманбар, сарви қомат, гунча оғизлиқ ниғор ўлмас.  
Йўлинг узра бўлиб гар тупроғимдан юз замон наргис,  
Очилса сен учунтонг йўқ, демаким, интизор ўлмас.  
Кўзинг маҳмури дурман, сипқориб ўтган билан соқий,  
Шароби ноб ортиқ, дуодин рафъи хумор бўлмас.  
Нечук бедодгар, бераҳм дилбарсанки, ишқаҳли  
Жаҳон таркин қилибон, жон бериб ҳам эътибор ўлмас.  
Кулингман, ҳар на қилсангай лагилким, ихтиёриңгур,  
Инону ихтиёри м сенда, менда ихтиёр ўлмас.  
Кечиб дурман, сени ёр ўлса шояд деб, диёри мдин,  
Кетай ёр ўлмасанг эмди, диёриңг ҳам диёр ўлмас.  
На дебранжида бўлдингким, бу ёзган номада дебсан;  
«Қасам ичсам агар сенде киши бизларга ёр ўлмас».  
Бўлиб савдо зода ишқинг ҳавосидин ҳазин кўнглум,  
Дами гул нақҳатидин турғали Фурқат қарор ўлмас.

Суманбар — ок бадан. Нигор — гүзал, маъшуқа. Махмур — маст, хумор. Шароби ноб — тоза ва тиник май. Савдозада — девона, бекарор. Накхат — хушбўй хид.

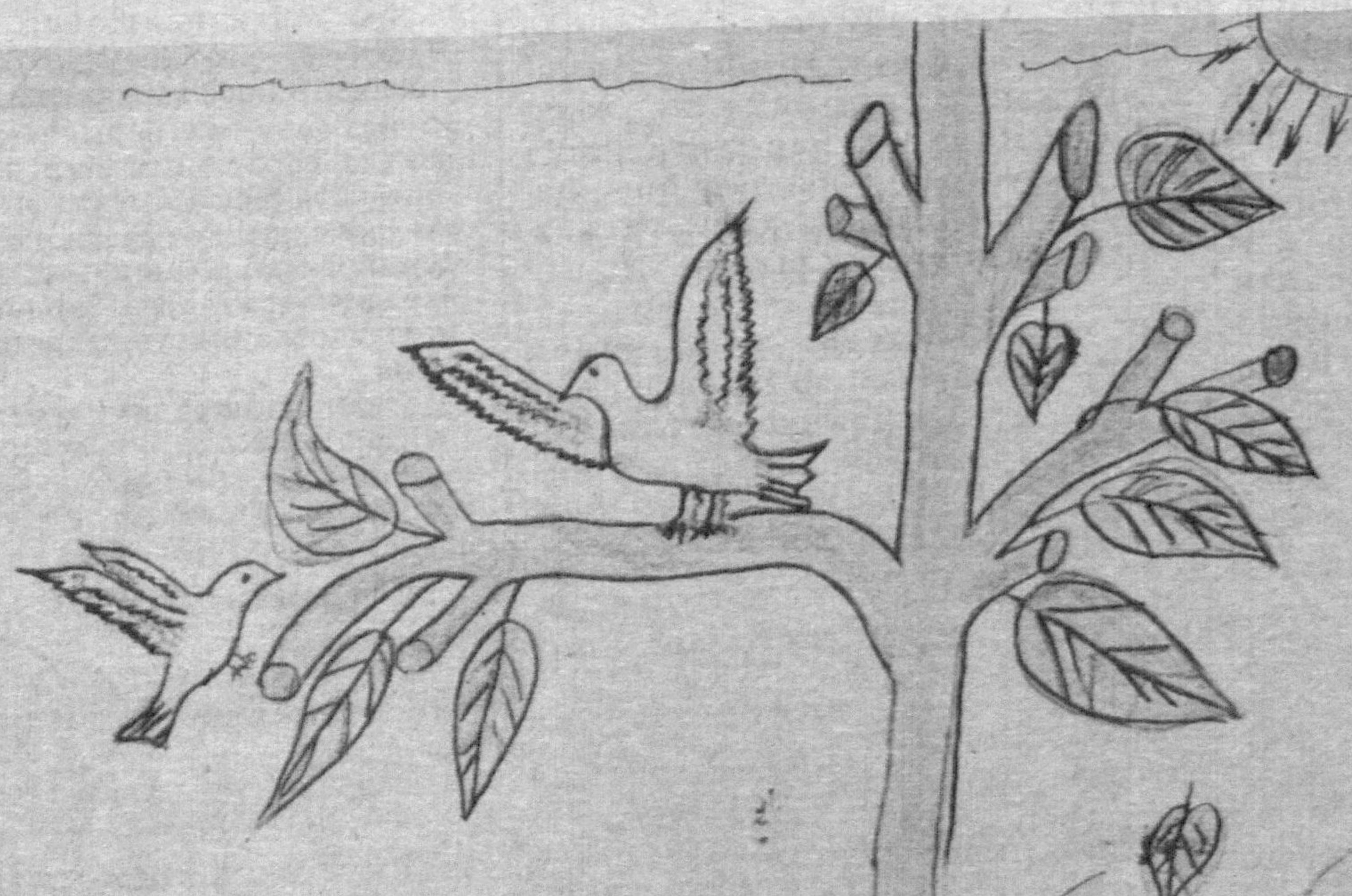
# ЯХШИЙ НИЯТ КИЛМБЮР

— Учта акам бор, улар ҳам расм чизишади. Айниңса, Шавкат акам зур чизади-де, фактат ранг беролмайды, — дейди каталардек оҳанг билан Дилшоджон

Унинг ҳар бир иши режали.  
Эрта туриб эшик олдиларини  
босиб-босиб супуради, қўл-  
қопларини кийиб бокс билан  
шугулланади, дуторни қўлига  
олиб хиргойи ҳам қиласди: Ях-  
ши ният ярим мол — яхши  
ният қилиб ол, — дейди. Бола-  
лар билан уришмайсанми? —  
деб сураганимизда:

— Йүқ, факат ажратаман,  
— деб қисқа жавоб берди.

Энг асосийси, расм чизиш жону дили. Дилшодбек Обидов пойтахтимииздаги 206-мактабининг 3-»Д» синфида уқияпти. Куйида унинг баҳор темасидаги расмларидан намуналар берамиз.



# **ТОНГ ЮЛДУЗИ**

## **Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси**

# Бош муҳаррир Умида АБДУАЗИМОВА

**Тахрир ҳайъати:  
Наримон ОРИФЖОНОВ,  
Омон МАТЖОН,  
Гулнора Йўлдошева,  
Марат ШАФИЕВ,  
Феруза ЖАЛИЛОВА,  
Сайриддин ХОЛОВ  
(масъул котиб)**

ІВМ компьютерида төрилди ва  
саҳифаланди. Офсет усулида  
босилди. Ҳажми 1 босма табоқ  
Буюртма — Г -0137.  
7691 иусхада босилди.  
Көгөз бичими — А-3.  
Босишга тошнириин вакти 19.00  
Тошнирилди — 18.30

Рўйхатдан ўтиш тартиби  
№ 000137  
Манзилимиз: 700083,  
Ташкент шаҳри,  
Матбуотчилар кўчаси,  
32-уй.

-Шарк» нацириёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй